

Тема уроку: "Структура книги"
(3 клас)

Гра-імітація «Книгарня»

Мета уроку: розширити знання про структуру книги; ознайомитись із довідковим апаратом книги (анотація, передмова, післямова, зміст); розвивати вміння самостійно знаходити потрібний твір за змістом.

Обладнання й матеріали: – книжки на партах у кожного учня;

- виставка книг «Вітрина книжкового магазину»;
- анімована презентація PowerPoint;
- фрагмент відеоролика «Як створюється книга».

Хід уроку

Загальний час – 45 хвилин

Вступна бесіда
(СЛАЙД 1)

Бібліотекар. Книга – одне з найбільших надбань людства. Вона допомагає вирости справжніми людьми, виховує душу людини.

Сьогодні на бібліотечному уроці ми будемо говорити саме про книгу. На перший погляд, така проста і знайома з дитинства, кожна книжка має багато елементів.

Перш ніж ми почнемо нашу захоплюючу подорож у світ книги, хочу звернути вашу увагу на цю яскраву книжкову виставку. Уявіть, що ми з вами потрапили до книжкової крамниці, а ця виставка - вітрина нашої «книгарні». І для того, щоб ми з вами змогли у кінці уроку пограти в цікаву гру і «купити» книжки, вам потрібно під час уроку заробити «гроші» - ось такі жетончики (*показує дітям зразок*). За кожен правильну відповідь ви отримаєте жетон. З цими «монетами» ви і підете до нашого книжкового магазину. А для початку давайте повторимо те, що вже знаємо про книгу, й ознайомимося з новими елементами структури книжки.

Які елементи книги ви бачите на екрані?

(СЛАЙД 2)

Учні: Корінець. Обкладинка (палітурка). Книжковий блок.

Бібліотекар. Давайте спробуємо згадати визначення цих елементів.

(СЛАЙД 3)

• картону, шкіри.• книги, що захищає і	<i>Обкладинка</i> – це покриття книги з паперу, <i>Суперобкладинка</i> – додаткова обкладинка прикрашає книгу.

- *Книжковий блок* – скріплені разом листи книги.
- *Корінець* – з'єднує книжковий блок з обкладинкою (палітуркою).

Бібліотекар. Відкриємо книжку. Ліворуч – зворотній бік обкладинки, праворуч – перша сторінка книжки. Може хто знає як називається цей елемент книги? Ці два аркуші створюють *форзац*.

Форзац – це слово запозичене з німецької мови. У перекладі означає «сторінки, які йдуть перед текстом».

Для чого служить форзац? Для того, щоб скріпити обкладинку з блоком книги. Форзаців – два. Часом, це просто білий папір. А у «Читанці» на першому форзаці вміщено малюнок, що розповідає про створення книги, а на другому, в кінці підручника, зображено бібліотеку.

(СЛАЙД 4)

Бібліотекар. Згадаємо як називається перша сторінка книги.

Учні: Титульна сторінка.

Бібліотекар: Що ми можемо дізнатися з титульної сторінки?

Учні : назву книги, прізвище автора, художника, місце і рік видання (вихідні дані).

Бібліотекар: А ось сторінка поруч з титульним аркушем. Ви звертали увагу, що розміщують на цих сторінках у дитячих книжках? Відкрийте книжки, що лежать у вас на партах.

Учні: Картинка, портрет.

Бібліотекар: Правильно, на цих сторінках розміщують головну ілюстрацію книжки і ця сторінка теж має свою назву – *фронтиспис*. Це нове і незнайоме вам слово.

Фронтиспис – це малюнок, розташований поруч з титулом, на лівій сторінці. Він відображає характер усієї книги або є ілюстрацією до найважливішого епізоду. Це може бути також і портрет автора або головного героя твору.

Бібліотекар. А зараз, увага, подивимося який шлях проходить книга від аркуша до книги.

(Перегляд фрагменту фільму «Як створюється книга» - процеси фальцювання, брошурування, виготовлення книжкового блоку та його опрацювання – 2 хв.)

(СЛАЙД 5-6)

Книга складається із зшитого (з окремих листів) і обрізаного з трьох сторін книжкового блоку, який проходить спеціальну обробку, з палітурної кришки, в яку вставляється блок, і форзацу, який служить для скріплення блоку з палітурною кришкою.

Сьогодні ми продовжимо вивчати книгу і ознайомимося с новими елементами книги.

Зараз ми дізнаємося, які секрети є у книжки. Кожен учень зможе за 5 хвилин дізнатися про що книжка, для кого вона написана, художня вона чи пізнавальна та інші таємниці книжки.

Як же швидко дізнатися, про що йдеться у книзі?

Крок перший. Звертаємо увагу на **титульну сторінку**.

Ви вже знаєте, що на титульній сторінці можливо знайти назву книги, прізвище автора, художника, назву видавництва, місце і рік видання.

Далі звертаємо увагу на відомості, які називаються **довідковий апарат** книги. Будемо гортати сторінки разом (кожен учень у книжці, яка знаходиться на парті) і дізнаватися про таємниці книжки.

(СЛАЙД 7)

Крок другий. Звертаємо увагу на зворот титульної сторінки. На звороті титула друкують **анотацію**.

Анотація – короткий зміст книги. Вона викладає у найстислішій формі зміст книги, іноді дає оцінку, допомагає вирішити, наскільки цікавить ця робота читача. Анотація може включати й короткі відомості про автора. В анотації можливо буде вказано на особливості художнього оформлення.

(СЛАЙД 8)

Крок третій. Звертаємо увагу на **передмову**. Це звернення до читача, яке розташоване перед основним текстом книги.

У **передмові** про книги пишуть її редактори або автори. У передмовах часто характеризують історичні обставини та факти особистого життя автора, що спонукали до написання книги.

(СЛАЙД 9)

Крок четвертий. Звертаємо увагу на **післямову**.

Післямова за змістом близька до передмови. Читають її переважно тоді, коли твір чи книгу прочитано, у ній відсутні поради, як їх слід читати. Завдання післямови – дати відповіді на ті питання, які можуть виникнути у процесі читання, доповнити, показати значення книги в сучасному житті.

(СЛАЙД 10)

Крок п'ятий. Завершує книгу – **зміст** – перелік назв розділів і творів. За допомогою змісту легко знайти потрібний розділ чи твір.

Ми зробили з вами 5 кроків, а як багато ми дізналися про книжку.

(СЛАЙД 11)

А тепер ми з вами пограємо в гру про яку я вам говорила в началі урока. Давайте спробуємо погратися в «Книжковий магазин». Для того, щоб добре и швидко виконати завдання гри, вам необхідно згадати те, що ми вивчали на бібліотечному уроці.

(СЛАЙД 12)

Умови гри.

Всі учні об'єднуються у три команди. Кожна команда виконує свої завдання протягом 10 хвилин. Команда повинна «купити» 5 книжок для нашої класної бібліотеки. Гроші ви вже заробили на уроці.

Згадайте, що ми вивчали сьогодні. Кожен учасник повинен обрати книгу за допомогою елемента книги, котрі ми вивчали (титульна сторінка, анотація, передмова, післямова, зміст). Знайдіть книжку в якій один з цих елементів буде дуже змістовним, яскравим, можливо незвичайним.

У кінці гри усі групи збираються у класі і представляють обрані ними книжки (5 примірників кожна група). Переможцем буде та група, яка швидко та якісно підбере необхідні книги. Книги, обрані кожною командою для бібліотечки, потрібно найбільш цікаво презентувати, звертаючи увагу учнів на особливості книги та на її знайомі елементи.

Учасник кожної команди по черзі підходить до свого «відділу магазину» (казки, художня література, пізнавальна література). Продавцями в умовному магазині будуть члени бібліотечного активу, учні старших класів.

Завдання 1 команді: «купівля» науково-пізнавальних книжок, які допомагають розширювати свої знання. Учням необхідно знайти книги про тварин.

Завдання 2 команді: учням необхідно знайти книги, у яких надруковані казки. Книжки повинні бути цікаві та яскраво ілюстровані. Обов'язково зверніть увагу на авторів книг, казки повинні бути різних авторів.

Завдання 3 команді: Учням потрібно знайти книги тільки одного автора. Книжки повинні бути різними за змістом, зверніть увагу на ілюстрації. Знайдіть книжки із звертанням автора до читачів.

Команда переможців отримує приз та звання «Знавці книги».
(СЛАЙД 13-14)

Домашнє завдання

(кожному учню вручається картка із завданням та звертанням до батьків на звороті)

<p>Читачу!</p> <p>Напиши анотацію на свою улюблену книгу. Обов'язково вкажи автора та назву книги. Можливо намалюй ілюстрацію.</p> <p><i>Згадай!</i></p> <p>Анотація – це стислий зміст книги. Анотація пояснює тему книги, вказує жанр або форму, іноді дає відомості про автора; відмічає особливості оформлення; вказує для якого кола читачів призначена книга.</p>	<p>Шановні батьки!</p> <p>На бібліотечному уроці ми вивчали структуру книги. Учні отримали творче домашнє завдання: написати анотацію на улюблену книгу.</p> <p>Пропонуємо вам теж взяти участь в нашому конкурсі анотацій. Можливо і ви згадаєте ваші улюблені дитячі книжки і запропонуєте свою анотацію.</p> <p><i>Зробіть помітку:</i> анотація на улюблену книгу батьків.</p>
---	---